

HLASATEL

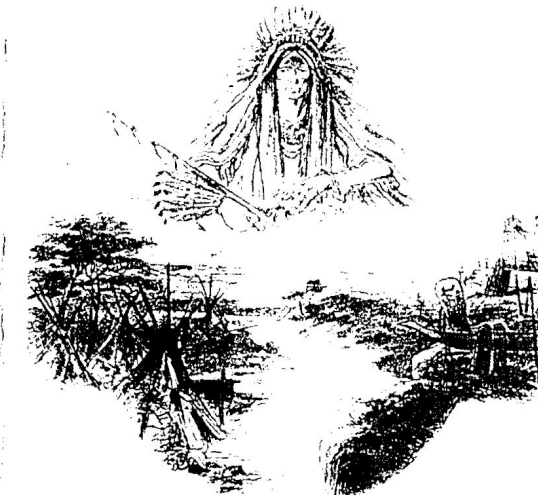
WAHPETONU

INFORMACE PRO WAHPETONCE I DALŠÍ ZÁJEMCE LLM

BLÍŽÍME SE K ZÁVĚRU

V předcházejících číslech Hlasatele jsme předeslali k debatám o ideálu vudkraftu několik názorů na Indiány, hlavně z pohledu na jejich etickou a kulturní úroveň. V podstatě nám jde o vytvoření názorů, podložených novými vědeckými poznatky, tedy o hledání reality mezi třemi polohami:

- Indián, jako ideál vudkrafterů
- Euroindianismus, který je ve značné míře pokračováním idealizace Indiána, jak byl představován v 19. a v 20.století
- Téměř úplná degradace Indiánů , jako protiklad Euroindianismu.



Několik doplňků k diskusním námětům v Hlasateli č.20 a 21.

Od začátků osídlování amerického kontinentu po hlavní vlnu kolonizace bělochů

Původní obyvatelé, anebo přistěhovanci ?

Podle nejnovějšího názoru vědců, podloženého též testy DNA, původními obyvateli amerického kontinentu byly asijské kmeny, které přišly na Aljašku a do Kanady v době ledové po pevninské šíji, tedy přes dnešní Beringovu úžinu, kdy její pevninská část měla vyšší polohu nad mořskou hladinou, protože světové oceány v tom čase poklesly o 100 až 200 metrů. Za nejpravděpodobnější příčinu stěhování se předpokládá hledání teplejších území. O jaké lidi šlo a jak velká byla vlna přistěhovalců ? Odhalené genetické znaky se nápadně podobají odpovídajícím úsekům DNA Chanů z východní Číny. První imigrační vlna byla podle genetiků překvapivě malá, čítala pouze několik set lidí. Zřejmě šlo o průzkumnou skupinu. Úspěšnou kolonizaci kontinentu usnadnila nepřítomnost jiných lidských skupin a nadbytek zdrojů potravy. Zpětné dobré zprávy o nálezu příznivého území podnítily další, podstatně početnější imigrační vlny, jak to poznáme z osídlování jiných území a jak to také probíhalo v pokolumbovském období, když kontinent začali kolonizovat běloši. Stáří lidských koster nalezených v jeskyni při pacifickém pobřeží Kanady (Ostrov prince Waleského) bylo určeno radiouhlíkovou metodou na 10.300 roků. Dalším porovnáním DNA jeskynního nálezů s dědičnou informací 3.500 současných Indiánů byla nalezena shoda s příslušníky kmenů rozestých po obou amerických kontinentech až po nejjihnější části Ohňové země. Toto též podporuje domněnku, že značná část prvních „Američanů“ po příchodu z Asie rychle postupovala na jih po moři, v člunech podél pacifického pobřeží. Poslední přistěhovalecká vlna se připisuje předkům dnešních Inuitů (Eskymáků), kteří na konci doby ledové již přeplouvali na lodích zhotovených ze zvířecích kůží, kolem stále více se ponořujících ostrůvků z původní pevniny. Již usídlenými kmeny jim byla uzavřena cesta směrem k jihu, takže po osídlení Aljašky putovali dále směrem na východ.

Dnešní severoameričtí Indiáni tyto teorie a důkazy většinou neuznávají, věří svým legendám, že byli stvořeni Velikým Tajemstvím, z půdy - matky Země, z vody a hvězd. Proto považují zemi obývanou svými předky za

posvátanou, boj proti bílým kolonizátorům odůvodňují hlavně tímto faktem a proto i v současnosti soudně zápasí o navrácení své půdy, anebo o její důsledné zaplacení, resp. příslušné odškodnění.

Rozsáhlé, na zvěř i různé rostlinné plody bohaté území bylo v samých začátcích kolonizace předurčeno k mírovému soužití jednotlivých skupin, kmenů. Jen potud platí to, co hlásají dnešní obháječi etiky původních obyvatel – že mezi sebou nebojovali., že krutým válkám, systematickému vybíjení protivníků se přírodní národy naučily až od bělochů. Růst populace, zmenšující se loviště anebo zemědělská půda všude na světě podměnily boj o přežití, tu ve větší, jinde v menší míře. Dělo se tak i mezi indiánskými kmeny. Dokázány jsou nájezdy Indiánů-Algonkinů na Inuity (Eskymáky), jejich osady napadli, když muži se vzdálili za lovem velryb a o míře i způsobu plnění mluví převaha lebek žen a dětí v hromadných hrobech. Název Eskimo- Eskymák pochází od algonkinského Eskimatsi, Ashkimeq, co znamená požírači syrového masa (v podstatě ryb). Indiáni, kteří si všechno maso opékali soupeřili s Inuity (co v jejich řeči znamená „lidé“ a proto je toto pojmenování v současnosti v Kanadě i USA úředním názvem) o loviště, zejména v dlouhém a drsném zimním období. V důkazech válečné zrůdnosti dávných předků šel ještě dále známý badatel v oblasti lidského myšlení, etiky a chování jednotlivců i skupinové psychózy F.Koukolík, co v jedné rozhlasové relaci stručně shrnul do věty – naši předkové nepohrdli lidským masem. Podle něj poskytují bioarcheologie a soudní lékařství podstatně spolehlivější informace než tradice, legendy ba i písemné záznamy. Stopy násilí na kosterních nálezech jsou velmi časté, jedním ze zajímavých důkazů je pazourkový šípový hrot zarostlý v kosti. Protože značná část dalších podobných důkazů násilí, masového zabíjení se týká jiných oblastí, uvedeme pouze informace související s územím obývaném Indiány. Kosterní nálezy mezilidského násilného chování provázejí celou předkolumbovskou historií Ameriky – v míře, která kolísá v čase i prostoru. Nejznámější je případ tzv. muže z Kennewicku, podle naleziště na sz. USA u řeky Columbia. Stáří kosterního nálezu se odhaduje na 9.000 let a pánev nese stopy těžkého poranění, na lebce se vyskytuje malá, dobře zhojená zlomenina. Vědecké prozkoumání kostry se závěrem o násilné smrti bylo dlouho mařeno, protože tamní indiánské kmeny považují muže z Kennewicku za svého předka a trvaly na tom, aby ostatky byly podle jejich tradice urychleně pohřbeny. Během vykopávek ve vesnici Crow Creek objevili archeologové

kosterní zbytky 486 obětí masového vraždění, k němuž došlo přibližně v roce 1325. Znamky skalpování nese 95 % zachovaných lebek mužů, žen a dětí. Ve dvou dalších vesnicích, ze stejné doby, nalezli vědci podobné hromadné hroby. Vzrušení vyvolal objev lidské svalové bílkoviny ve fosilizovaných lidských výkalech nalezených na místě vraždění a v prostoru, kde se připravovala potrava. To svědčí pro kanibalismus nade vše pochybnost.

Rituální vraždy, známé jako obětování lidí bohům jsou připisovány zejména jihoamerickým Indiánům. Z legend Pawnee-ů se však dovídáme, že v dávných časech obětovali Tirawovi – Otcí, pro zvýšení úrodnosti polí, po první jarní bouři mladou dívku, zajatkyňi z cizího kmene. Tento zvyk zrušil prý náčelník Petalesharo, co podle výzkumů archeologů a historiků mohlo být až na přelomu 17. a 18. století.

Všeobecně je prokazatelné, že postupný rozvoj lidské společnosti vedl, byť přes mnoho negativních výkyvů, k neustálému zvyšování a dodržování mravních zásad. Důvodů a příčin je mnoho, ale jednou z hlavních je také postupná změna způsobu života, nahrazování trvalého lovu jako jediného způsobu obživy zemědělstvím, co vyžadovalo vznik občasných a později trvalých sídel. Že tam, kde docházelo ke střetu loveckých anebo osídlovacích zájmů byl boj často jediným řešením je rovněž dostatečně známé a to platí i pro severoamerický kontinent a jeho původní obyvatelé. Nesporné a pochopitelné rovněž je, že domorodé obyvatelstvo bylo při styku s prvními kolonizátory v podstatě mírumilovné až pohostinné. Vzájemně se teprve poznávali, „otukávali“. Domorodé obyvatelstvo bylo vlastně postaveno před úplně novou, neznámou situací. Objevil se člověk jiné barvy pleti, na podivných, naprosto neznámých plavidlech, s neznámými nástroji a později i s neznámým zvířetem – koněm. Počátečné vlídné přijetí se prudce změnilo když přichozí bílý člověk ohrozil, dokonce porušil práva i zvyky domorodce a svojí rozpínavostí, chamtivostí (zejména když v nové zemi objevil zlato a další cenné dary přírody) jej začal ohrožovat, často i bezdůvodně zabíjet anebo spíše právě proto, že se chtěl zmocnit půdy, kde se toto přírodní bohatství nacházelo. Tak se v stručnosti začala otevírat hluboká propast mezi domorodci a kolonizátory. První vlna kolonizátorů, převážně Španělská zasáhla zejména střední část kontinentu a šířila se dál, směrem k jihu. O tom, že právě v této části Ameriky našli veliký prostor kde rituální vraždy byly běžnou zvyklostí nebude v dalším textu rozebíráno, protože hlavním

tématem je severoamerický kontinent. Sever byl zpočátku spíše zaslíbenou zemí pro náboženské částečně i politické exulanty různých směrů, avšak velmi záhy se za nimi hrnuly a počtem je daleko předčily podobně dobrodružné a chamtivé zástupy jaké ovládli Střední a Jižní Ameriku.

Stručný přehled osídlování

Pro osídlení severoamerického kontinentu Indiány platí zjednodušené schéma. Nejprve bylo obsazeno pacifické pobřeží jižně od Beringovy úžiny, s dostatkem potravy, převážně mořského druhu a s přirozenou ochranou teritoria, jak směrem od moře, tak i směrem k vnitrozemí, částečně velkými řekami, ale hlavně vysokým pohořím. Tím byla další vlna asijské kolonizace usměrněna do vnitrozemí a postupně se rozčleňovala do směrů východních až k pobřeží Atlantiku i jižních, do hlubokého vnitrozemí. Plavby Vikingů k břehům Severní Ameriky byly převážně průzkumného charakteru., podle přírodních podmínek, zejména podle mořských proudů a větru, směřovaly hlavně ke studenému subpolárnímu pobřeží, a tak nepodnítily další zájem o pronikání dovnitř amerického kontinentu.

Rozsáhlá, přírodními podmínkami různorodá a bohatá krajina skýtala po dlouhou dobu nadmíru možností, jak pro trvalé osídlení a postupný rozvoj zemědělství, tak i pro kočovné lovectví a rybolov. Z tohoto důvodu, jak již bylo uvedeno, skutečný boj o přežití nastal až po příchodu bělochů.

Dlouhé, v podstatě 3.000 roků trvající mírové období vývoje v nových přírodních, zejména podnebních podmínkách, podmínilo postupné rasové odlišnosti od prapředků a také umožnilo rozvoj svérázného způsobu života, zvyků, kulturní a náboženské úrovně, v mnohém zásadně odlišné od vývoje, kterým procházely jiná etnika téměř na všech ostatních kontinentech. Asijské prapředci se měnili na Indiány.

Podle archeologických studií postupné osídlování severoamerického kontinentu v podstatě skončilo 1.500 let před naším letopočtem. Přímořské indiánské kmeny byly prvními, které se většinou usadily a jejich hlavním zdrojem obživy byl rybolov, mořský, ale podle druhu území i říční a doplňkovým zdrojem potravy byl samozřejmě i lov zvěře. Již zmíněná přírodní ochrana osídleného území, dostatečný prostor na kolonizaci a hojnost potravy byly hlavními důvody, proč tyto kmeny mezi sebou poměrně málo válčily.

Když po obsazení pobřeží přicházely další vlny přistěhovalců, tak jejich postup byl možný jedině do vnitrozemí kontinentu a až tam začalo

rozptylování do různých stran, hlavně však směrem východním a jižním. Kmeny, které pronikly hluboko k jihozápadu našly vhodné podmínky pro trvalé usídlení, jak co do půdy, stavebních materiálů, různých plodin i lovné zvěře v blízkém okolí. Staly se z nich zemědělci, mezi zasetím a sběrem úrody byli lovci. Kmeny, které pronikly do středu kontinentu a jeho východních částí byly zpočátku občasnými kočovníky, podle toho jaké byly možnosti pro lov a sběr plodin v okolí jejich sídel, pozůstávajících hlavně z různých typů wigwamů. Některé z těchto kmenů se částečně věnovaly i pěstování vhodných plodin. Pro poslední vlnu přistěhovalců, jak již bylo uvedeno, zůstala subarktická území.

Za prvotních, velmi příznivých přírodních podmínek kolonizace bylo mezi jednotlivými kmeny dostatek prostoru pro jejich zájmová teritoria, takže zejména pro toto období platí, že bojová setkání byla řídká (avšak naprosto ne vůbec žádná) a vyhlazovací anebo časově dlouhotrvající války byly neznámé.

Další, nejzajímavější vývoj probíhal v středozápadní části kontinentu, kde přírodní poměry byly velice různorodé a podminily vznik rozsáhlých trávnatých území, později nazvaných prériemi (původem francouzské slovo pro rozsáhlou trávnatou rovinu), promísených suchými pláněmi s chudou vegetací. Zde usídlené kmeny byly převážně kočujícími lovci. Hlavně proto, že velká lovná zvěř prerií také měnila svá stanoviště, podle toho, jak bylo určité území vypaseno, co také záviselo od rozložení srážek. Musíme mít před očima, že území trávou bohatých prerií a méně úrodných nebo suchých plání, přerušovaných vodními toky, pahorky anebo lesními porosty představovalo mimořádně různorodé území o rozloze kolem tří milionů kilometrů čtverečních (téměř třetina z rozlohy Evropy). Zde probíhal vývoj vedoucí k výrazně kočovným kmenům lovců, bělochy nazvaných préríjní Indiáni. Zde bylo vyvinuto lehce přenosné obydlí stan typí, transportním prostředkem byly různě spojené tyče (Indiáni nepoznali kolo!) tažené lidmi, v nejlepším případě psy, kteří byli jedinými domácími zvířaty Indiánů.

Bizon a kůň, osudová zvířata

Protože právě préríjní Indián, se stal svým životem v divoké přírodě jejím vynikajícím znalcem a nucen pozdějším vývojem i jejím neohroženým ochráncem, ve smyslu boje za svá práva a proti jejímu nesmyslnému ničení, byl vybrán E.T.Setonem za vzor, ideál hnutí Lesní Moudrosti.

Vynecháním mnoha podrobností o vývoji jiných indiánských kmenů se zase více přiblížíme k hlavnímu tématu našich úvah. Nutno však ještě v krátkosti předeslat několik málo podrobností, které zásadně podmínily vývoj préríjních Indiánů. Podle nálezů archeologů Indiáni začali lovit bizona ještě před objevením Ameriky Kolumbem a proti běžnému předpokladu ne na préríjích, ale kolem svých polí, které bizoni navštěvovali a plenili. Brzy však přešli na organizovaný lov těchto obrovských zvířat, v jejich vzdálenějších teritoriích, když zjistili, že bizon není jen zásobárnou masa, ale také „dodavatelem“ mnoha dalších surovin, anebo potřeb pro různé výrobky. Zásadní obrat v lovu bizonů však přinesla oscilace podnebí na přelomu 15. a 16. století. Deštivé klima podmínilo nebývalý růst préríjní trávy, hlavní to složky bizoní potravy, a její rozšiřování do obrovských ploch. Proto byla Indiány nazvána bizoní travou. Její botanický název je *Buchloe dactyloides*, je to tráva hodně výživná a odolná proti sešlapání. Nadbytek potravy vedl přirozeně k rozmnožování bizoních stád. Podle zpráv prvních bílých přistěhovalců, průzkumníků prerie, největší stádo bizonů, které z préríjních vyvýšenin objevili, bylo prý doslova nepřehledné a spásalo obrovskou planinu, jejíž rozměry odhadli na 80 x 40 km. Odhadem by to bylo kolem 12 mil. bizonů. I když tento údaj snížíme na polovinu, tak je to těžko uvěřitelné množství zvěře. Je prokázáno, že i usedlé indiánské kmeny lovily bizony mezi zasetím a sběrem úrody. Dokazují to i jejich zkazky a písně, z jejich sporných slov vědci odhalili jasné spojení pojmů kukuřice a bizon, jako hlavních složek potravy. Rovněž bylo prokázáno, že Pawneeové každoročně pořádali velký, společný lov bizonů. Prováděly ho jednotlivé skupiny podle předem stanovené taktiky, postup byl potom podle situace koordinován kouřovými signály. Pravomoc řídicího náčelníka lovu byla tak velká, že ten, kdo neuposlechl jeho pokyny a byl odpovědný za neúspěch lovu, mohl být odsouzen i k trestu smrti. Préríjní Indiáni lovili hlavně dvěma způsoby. V létě se připlížili v malých skupinkách k pasoucímu se stádu a šípy, nebo oštěpy odstřelovali kusy po okrajích stáda. Známý jim byl, hlavně v letních vysušených prériích, také lov pomocí ohňokruhu. V zimě zaháněli stádo do hlubokého sněhu, pomocí sněžnic se mohli pohybovat podstatně rychleji a obratněji, nežli těžká zvířata, takže se ke stádu rovněž mohli dobře přiblížit na potřebnou vzdálenost dostřelu.

Ohromnou změnu v životě Indiánů přineslo poznání střelných zbraní a koně. Datuje se od konce 16. století, když Španělé začali s rozsáhlejší kolonizací směrem k dnešnímu Novému Mexiku a Texasu. Indiáni se nejdříve seznámili s výhodami střelných zbraní, získávali je výměnným obchodováním. V tom období také nastal rychlý rozvoj posunkové řeči. Již tato první fáze vývoje začala rozdělovat indiánské kmeny, vyzbrojením a tím i lepšími možnostmi k lovu a byla prvním semínkem nevraživosti, vedla k soupeření ve výměnném obchodování s bělochy. S koňmi se Indiáni nejprve seznámili pouze jako jejich strážcové ve službách Španělů. Záhy však také poznali výhody vlastnictví těchto zvířat, jejichž cena byla ovšem podstatně vyšší než-li pušek, protože doprava potřebného množství koní na nový kontinent byla složitější. Kůň a puška se staly znakem převahy i bohatství. To zakrátko vedlo k morální degradaci, vznikaly skupinky zlodějů koní, ukradené koně byly ještě výhodnějším zbožím nežli pušky. Přes zemědělské a usdlé indiánské kmeny se s koňmi záhy seznámili i préríjní kočovní Indiáni. Kůň, jako dopravní prostředek i důležitý pomocník při lovu bizonů se pro ně stal vrcholně zajímavým a užitečným. Ke konci 17. století měly préríjní kmeny již stovky koní, údaje z 18. století uvádějí, že ve vesnicích Pawneeů bylo několik tisíc koní. Probíhala další změna v životě Indiánů, naučili se mistrovské jízdě na koni a střelbě na zvěř, ale také se naučili chovu koní, docházelo ke křížení plemen, sem kladou odborníci původ flekatého Ponnyho, který se později zase proslavil v rukách přistěhovalců.

Neustále se rozšiřující kolonizace změnila původní bezkonfliktní styk s prvními bělochy v nepřátelství, v důsledku jejich rozpínavosti, chamtivosti, neštlící se případně i zabíjení. Ovšem, začal se i měnit vztah mezi indiánskými kmeny. Lepší přesunové možnosti umožnily také vyhledávat nová, dříve nepřístupná loviště a pušky ulehčily lov bizonů. To vyostřilo vztahy mezi kočujícími kmeny, boj o loviště narůstal, počty padlých se zvyšovaly, nenávisť se prohlubovala. Také indiánský způsob lovu bizonů doznal velkých změn. Odstřel byl možný již z větších vzdáleností a zmatek střelbou vyplašeného stáda vnukl další možnosti pro ulehčení lovu i zvýšení počtu kořisti. Koňmi a střelbou vyplašená stáda bizonů snáze zpanikařila, salvová palba znamenala jistý zásah. Dovednost v plížení, statečnost v přiblížení se ke stádu a přesná střelba lukem byly nahrazeny lstivostí a touhou po čím větší kořisti, která přestala být zdrojem nutného přežití, ale sloužila i k výměnnému obchodu s přistěhovalci.

Zahánění stád na skalní srázy, odkud splašení bizoni se řítili do hromadné záhuby je také historicky doloženo.

Ovšem, běloši vtiskli tomuto lovu ještě větší zlořády. Zpočátku neměli zájem o bizoní maso, chov domácích zvířat jim zaručoval hojnost potravy. Pouze bizoní jazyk jim sloužil jako lahůdka, s kterou začali záhy obchodovat do oblastí, kde bizoní stáda nebyla. Lov pouze pro rozkoš byl také častý. Když se však ukázalo, že bizoní kůže je velmi dobře zpeněžitelná a později také i jeho kosti, tak chamtivost po zisku slavila své orgie. Vzniklo tzv. bizoní dělo, dvoukolka koňmi tažená, na ni dva až tři lovci, několik těžkých kulovnic, střídavě používaných a neustale dobýjených. Lovci jeli podél stáda, střeleli do bizonů., za nimi šli čtyři tzv.stahovači, kteří stahovali bizoní kůže. Další skupina s povozy je sbírala a dopravovala. Zbytek z bizonů nechávali cynicky „pro hladové Indiány“ a na loviště se vraceli až po dvou letních a jedné zimní sezoně, když se na něm bělely bizoní kostry. Z pomletých kostí se vyrábělo hnojivo, anebo se pářily na „uhlí“ pro rafinaci cukru. Obchodní záznamy společnosti uvádějí, že těmito loveckými masakry bylo v letech 1820-1840 zabito přes 3 mil. bizonů. Podle údajů bylo tzv. severní bizoní stádo největším, kolem 60 milionů kusů zvířat. Jižní stádo mělo kolem 4 milionů kusů bizonů. Odhaduje se, že v letech svých nejméně úspěšnějších lovů bizonů Indiáni ulovili ročně 75.000 kusů, a tento úbytek se přirozenou cestou doplňoval, takže ještě do roku 1820 byly stavy zvířat v obou stádech na uváděné výši. Nesmyslné vybíjení bizonů vedlo v letech 1830 až 1880 k úplnému vyhubení jižního stáda, severní stádo mělo kolem roku 1850 pouze 20 milionů kusů a v roce 1890 bylo na celém území dnešních Spojených států zjištěno pouze 500 kusů bizonů. Toto ohydné svědectví vyvolalo protireakci, lov bizonů byl zákony zakázán., roku 1905 byla založena Americká bizoní společnost s cílem záchrany bizona. Bizoní stádo se velice pomalu zvyšuje, hlavní překážkou je zničení původních přirozených areálů těchto zvířat.

Tento téměř 300 let probíhající vývoj ničení potravinové základny Indiánů, způsobený bílými přistěhovalci, prohluboval samozřejmě nenávist vůči nim. Daleko podstatnějším podněcovatelem nevráživosti, která se změnila v boj o holé přežití, byl nejdříve nenápadný, ale postupně stále sílící záber indiánské půdy, jehož začátkem bylo podněcování rozbrojů mezi indiánskými kmeny. Tento vývoj probíhal zhruba 200 let. Od roku 1640 se začaly evropské mocnosti Británie, Francie a Holandsko stále více

vměšovat do osídlování nového kontinentu, soupeřením o získání vlivu nad územím, které poskytovalo dobré podmínky pro lov kožehin a s ním spojený dovoz i obchodování v Evropě. Využívaly k tomu kolonie přistěhovalců, začaly je výhodně zásobovat zbraněmi a střelivem, aby tyto zase prodávali svým indiánským spojencům. To byl začátek brutálních bojů mezi bílými osadníky a jejich indiánskými spojenci o loviště, známými pod názvem Bobří války. Protáhly se až do konce století, neboť přerostly v přímou anglo-francouzskou válku o ovládnutí kontinentu, v letech 1689 – 1696. Bratrovražedné války výrazně zdecimovaly indiánské kmeny nejen počtem, ale i morálním úpadkem. Probudily trvalou vzájemnou nenávisť, živěnou již uvedeným zmenšováním lovišť a celé potravinové základny v důsledku kolonizace. Ta přerostla do vyhlazování původního obyvatelstva, které se nechtělo vzdát svých území, podle tradice posvátného to dědictví po předcházejících generacích, které nesmí být prodáno, ani zaměněno. Tlak dalších a dalších vln kolonizátorů přicházejících hlavně z atlantického pobřeží zesílil, když se v zemi objevovalo nové bohatství – nerostné, zejména zlato, ale i půdní, mimořádně výhodné jak pro zemědělství, tak i pro pastevectví a různorodý lov. To vše přesahovalo objemem množství potřebné k dobré obživě, co vedlo k čilému obchodování, vyžadujícím stále nové druhy zboží i nárůst jeho dodávaného množství. Tím byl zpečetěn osud původních obyvatel země, která byla pro ně dostatečně velká a bohatá různými možnostmi i způsoby obživy. Chamtivosti bílé rasy nestačila.

Vývoj šel vpřed divným paradoxem. Počáteční tolerance, vzájemné ctění zvyklostí a různorodosti byly v poměrně krátké době nahrazeny překotnou touhou po zbohatnutí, spojenou s chaosem, bezzákonností, dovoážením otroků a vyháněním i zabíjením původních obyvatel. Přesto, že Deklarace nezávislosti z roku 1776 prohlašovala, že ... všichni lidé jsou stvořeni sobě rovnými, že mají od Stvořitele nezcizitelná práva – na život, na svobodu a na hledání svého štěstí...tak se to jednoznačně obcházelo ve vztahu k Indiánům. Za deset let po vyhlášení nezávislosti byl již schválen první zákon o kolonizaci, kterým bylo území za řekou Mississippi označeno jako „země Indiánů“ a tam byly východní indiánské kmeny zatlačované ze svých původních sídel a lovišť. Smutně proslulé je zejména násilné přestěhování Čerokijů z nejuvýchodnějších částí Severní Ameriky až k řece Arkansas (dnešní stát Oklahoma) v letech 1838-39, při kterém zahynuly tisíce Indiánů, na t.zv. Cestě slz (Trail of Tears), dlouhé kolem

1500 kilometrů. To byl pouhý začátek dalších tlaků na Indiány, protože nové zprávy průkopníků – pionýrů – o bohatých oblastech západně od Mississippi podnítily hromadné putování, které nezastavily ani překážky suchých plání, pouští a horských hřebenů. Objevení zlata v Kalifornii otevřelo hráze všem druhům bezohledného dobývání nových území. Začátek 19. století dostal v dějinách Spojených států označení „Indiánské války“, jeho nejtemnější stránky jsou z mnoha literárních pramenů dostatečně známé. Většinou jsou to však opisy až z posledních let, před úplným potlačením boje Indiánů za svá práva, který skončil rokem 1890. Zajímavé je poznat právě začátky „Indiánských válek“, které objektivně napsané dějiny Spojených států nemohou zamlčet :

„ ... Je přirozené, že v pohraničí, tedy mezi neznámou krajinou a krajinou osídlenou, se vyskytovali různí lidé. V předvoji emigrace byl cestovatel a lovec., za ním přicházeli divocí pionýři, toužící po rychlém zbohatnutí a poslední skupinou byla směs lovců a farmářů.

Pohraničí šířilo nejen ctnosti průkopníků, ale mělo také neřesti. Často se tam usídlovala společenská sedlina, lidé zvyklí na samovolnost a vyřizování sporů pěstmi i zbraní ... Nedisciplinovaná povaha hraničářů měla zvláště nešťastné následky pro Indiány. V rozporu se všemi smlouvami hraničáři neustále obsazovali indiánské pozemky, vybíjeli bezohledně zvěř, která byla pro Indiány potravou a poskytovala jim oděvy., a leckterý hraničář zabíjel Indiány na potkání. Když se Indiáni bránili, docházelo k válkám. Hlavní příčinou konfliktů byl nepřetržitý pochod bělochů na západ. Nejkrvavějšími válkami byl boj s Kriky na jihu, se Seminoly v bažinách a houštinách Floridy (1817-18, 1835) a se stoupenci Tecumseha v Indianě.

Mladý Abraham Lincoln byl kapitánem ve válce s Černým Jestřábem, náčelníkem kmene Illinois (v r.1830 se Lincoln dal najmout do vojska proti Indiánům), která byla obzvláště brutální. Malá skupina Indiánů z kmene Illinois prodala své pozemky vládě. Náčelník Černý Jestřáb a celý kmen neuznávali platnost prodeje, protože nebyl kmenem schválen a půda nebyla vlastnictvím jedinců, nýbrž kmene. Před vojenskou hrozbou kmen odešel ze svých kukuřičných polí na západní břeh řeky Mississippi. Ale Indiáni na novém místě hladověli, proto příštího jara opět překročili řeku, aby se připojili k sprátelenému kmeni Winnebagů ve Wisconsinu a tam opět pěstovali kukuřici. Běloši je na tomto pochodu přes mírovou nabídku Černého Jestřába přepadli a dva tisíce vojáků hnalo několik

stovek Indiánů k Mississippi a při pokusu o překročení řeky byli všichni – muži, ženy a děti – nemilosrdně postříleni. > Byl to hrozný pohled< psal jeden účastník tohoto krveprolití, > dívat se na tyto děti, raněné a trpící bolestmi, přesto, že to byly děti divokého nepřítel< . Tu se hraničáři ukázali z nejhorší stránky. . . “

Pro úplnost debaty (časově bohužel zabírající tři čísla Hlasatele, takže nezbyvá než-li si znovu přečíst čísla 20 a 21) budiž ještě připomenuta potřeba kritického pohledu na současné publikace o duchovním životě Indiánů, jak je podrobněji uvedeno v Hlasateli Wahpetonu č. 20, str. 28. Uvědomíme si to znovu také při čtení zatím poslední knihy s touto tematikou - *Ten, který loví jeleny* od Kurta Kaltreidera (Pragma, 2005).

Prameny:

Lips, E. (1976): Nicht nur in der Prärie ---

Nevins, A. – Commager, H. S. (1947): Dějiny Spojených Států

Časopisy, noviny:

Probud'te se! (1996/ Indiáni, jaká budoucnost je čeká)

Lidové noviny (2005/ Naši předkové nepohrdli lidským
masem., Prvních Indiánů byla hrstka., DNA
nejstaršího Američana., Komu patří staré
kostry- Indiánům ?)

Rozhlasový pořad METEOR / 14.12.02

POKUS O ZÁVĚR

Ze širšího pohledu na vývoj Indiánů, od asijských prapředků po zřetelně odlišné etnikum, a dále přes etapy kočujících anebo usedlých lovců, zemědělců, nebo obyvatel stálých sídel, kteří byli ve vrcholné fázi svého vývoje napadeni bílými kolonizátory, kterým podlehlí, získáme obraz nezidealizovaného Indiána.

Většina knih o Indiánech z minulých dvou století byla mimořádně poutavou, ale i poučnou četbou, jak pro starší, tak i pro mladší generace. Převážně se věnovala poslední fázi hrdinného boje Indiánů s bílými

kolonizátory. Právě proto, že to byla poslední fáze – boj o přežití, vyniklo v něm tolik schopných a statečných jedinců. Není divu, že takto představovaný Indián byl v mnoha směrech vzorem a to ještě dříve, nežli E.T.Seton zvolil Indiána ideálem lesní moudrosti. Setonovi byly - mimo dnešních nejnovějších poznatků o původu Indiánů, o způsobech jejich života v prvních etapách osídlování Ameriky – zajisté známé i stinné stránky indiánské historie, vzájemné (mnohdy i kruté) boje o loviště, různé (ne vždy humánní) způsoby lovu zvěře i pozdější nectnosti podmíněné stykem s bělochy, jako krádeže a boje podmíněné touhou po vlastnictví střelných zbraní anebo koní. Rovněž mu byly známé bratrovražedné boje za odměny (žel, někdy pouze za sliby) bílých kolonizátorů. Přesto vybral Indiána za vzor lesní moudrosti ze dvou hledisek:

a) Praktického. Indiánovy znalosti, schopnosti a zkušenosti pro život v přírodě i za nepříznivých podmínek, s malým množstvím potřeb byly nesporné a udivující. Při dobrém literárním zpracování těchto předností se Indián lehce mohl stát vzorem pro generaci v tom čase ještě hodně romanticky a dobrodružně založenou a mnohdy toužící po objevování krás divočiny. Opisované poznatky a zkušenosti Indiánů byly vítaným návodem. Tento přístup má i v současnosti, své opodstatnění.

b) Etického. Literární zpracování bylo také zaměřeno zejména na opis lepších vlastností Indiána., bylo to období, které bychom mohli nazvat rehabilitací Indiána, v němž již bylo dost vědeckých podkladů o vysoké kulturní úrovni indiánských kmenů, jako i historických podkladů o násilné kolonizaci a jejich stinných stránkách. Výběr praktických i kulturně historických hodnot umožnil jejich spojení do požadavku harmonie těla i ducha, která právě v té době prožívala svojí renesanci, nejen v americké, ale také v evropské společnosti (zakládání tělovýchovných spolků na přelomu 19. a 20. století, často právě s důrazem na nutnost harmonického rozvoje osobnosti a pod.).

Vyslovením zásady *Jen to nejlepší od nejlepších Indiánů* byl Setonův ideál lesní moudroti těžko napadnutelný, zejména, když tuto zásadu později ještě doplnil *V životě Indiánů a jiných přírodních národů nalézáme mnoho cenného. Ale přesto bychom se nechtěli vrátit zpátky k jejich způsobu života. Nezamýšlíme napodobovat je do podrobností, avšak chtěli bychom vnést do našeho složitého a často povrchního života jejich smysl pro prostou krásu a důslednost v naplnění života.*

Vudkraft není sentimentální a romantická věc. Vudkraft vnáší romantiku a ideály do koloběhu všedního života.

Později, když hnutí lesní moudrosti zakotvilo i v Evropě a „přílišný indianismus“ vyvolal kritiku, E.T.Seton doporučoval hledat (zejména v evropských zemích) také vlastní, národu blízké ideály, při zachování základního požadavku – harmonie těla i ducha, v širokém spojení s přírodou.

Touto cestou se snažil jít i M.Seifert, ale jak Psohlavci, tak i Jánošíkovští „Horní chlupci“ byli daleko více zidealizovaní nežli Setonův Indián a mimo to, každý z těchto vzorů měl omezené teritorium obdivu, podmíněné historickým vývojem Čech a Slovenska., přičemž na Moravě byl také jako hrdina lidu více známý Ondráš, „ který bohatým bral a chudým dával“, než-li chodští Psohlavci. Další snahu o nalezení ideálu, ovšem v širším, téměř celosvětovém pojetí mravně vysoce uznávané osobnosti, vyvinul náčelník LLM, Jaroslav Šimsa. Protože skloubení vysokých kvalit morálních s kvalitami fyzických výkonů v jedné osobě bylo dosti obtížné, představil více ideálních jedinců (té doby), jako byli polární badatel F.Nansen, lékař v africké divočině A.Schweitzer, humanista T.Kagawa, vědkyně M.Sklodowska-Curie. Vše bylo skloubeno do myšlenky T.G.Masaryka o ideálu moderního hrdiny (jinak velmi kritického, jak sám hlásal, k „romantické rekopoctě“): ... jest jediné možné ctění hrdinů, být hrdinou sám ! Po mnoha debatách, pokusech, které probíhaly v různých kmenech ještě v prvním, řekněme „ seifertovsko-šimsovském“ období LLM, tak nástupnická „waldenská škola“ LLM výstižně zdůvodnila jak potřebu ideálu tak i vhodnost volby Indiána (Vudkraft, 1939). Byla si však vědoma i úskalí, která tato volba ideálu přináší a proto v závěru citované příručky je upozornění na možnost nesprávného pochopení, jestliže nepoznáme rozdíl mezi „prostý“ a „primitivní, divoký“ anebo „když indiánské zvyky a hry učiníme cílem veškeré výchovné námahy, zapominajíc, že hlavním cílem vudkraftu je výchova k lidství vysoké úrovně“.

Podrobnější i kritický rozbor k otázkám ideálu a využívání Indiána jako vzoru v období po obnovení vukrafterské činnosti r. 1989, podává L. Pecha-Norek v knize Woodcraft (vydav. Votobia, 1999).

Zajímavá a podnětná je také úvaha M.Vacka „Problémy Lesní moudrosti u nás „ na posledních stránkách Hlasatele č.21.

K této diskusi byly již na stránkách Hlasatele Wahpetonu dříve uveřejněné zajímavé příspěvky: Co je vudkraft ? (Z.Pouba, č. 2/98), Euroindiánština v hnutí Lesní moudrosti (M.Kužvart, č. 2/98), Walden či život v lesích (M.Holub, č. 2/98), Spiritualita (F.Koukolík, č.4/98), Věnujte svou pozornost (R.Fulghum, č. 4/98), Časné ráno (J.Kabat-Zinn, č. 4/01) .

Zajímavé podněty naleznete v knize- G.Kaufmannová-Huberová: Děti potřebují rituály (Portál, Praha 1998).

Stručný závěr:

Vyloučení významu vzoru- ideálu a některých prvků ze života i činnosti Indiánů by bylo chybné. Odmítli bychom jeden ze základních kamenů vudkraftu. Tento výchovný postup se osvědčil., také v současné přetechizované době můžeme pozorovat u nejmladší generace „ silný zájem o Indiána“, jak dokazuje sledovanost mnoha repríz filmů s touto tematikou, přesto, že od jejich uvedení již uplynuly desítky let a stejně tak jsou vyhledávané reedice podobně zaměřených knih.

Jiné vzory a podrobnější využívání některých prvků z jejich života při výchově nejmladší generace nelze odsuzovat, zejména, když jsou dobře výchovně využitelné a spojené s hlavními etickými požadavky vudkraftu – harmonie těla i ducha spojená s mravní úrovní.

Pro věkové kategorie, kde již nastává širší a kritičtější výběr ideálu, je vhodné usměrnit pozornost a výběr na poznání vícero vzorů. Vyžaduje to dostatečný rozhled od vůdce a ohnivce kmene, lepší znalost příslušné literatury. Zde bych upozornil právě na jednostranný pohled předválečné generace vudkrafterů např. na J.J. Rousseaua nebo L.N.Tolstého, anebo na uspěchané, málo kritické zanícení M.Seiferta např. pro F. van Eedena, či J.Hargravea, a pozdější sklamání v těchto vzorech. Protože v mnoha starších příručkách vudkraftu, ale i v současné „Knize orlích per“ jsou podněty k četbě jmenovaných autorů, případně k napsání eseje z této četby, bylo by vhodné věnovat více pozornosti i kritickému hodnocení těchto a jiných autorů, např. z pera P. Johnsona (Intelektuálové: 1995., Dějiny 20.století: 1991). Také by bylo vhodné uvážit úpravy v doporučeních pro četbu směřující k získání orlích per.

Pokud jde o indiánské obřady, tance a jiné podobné prvky, rovněž tak při zdůrazňování předností Indiánovy spirituality měli bychom být – s ohledem na trochu jiné postoje dnešní mládeže k romantismu – rozvážnější při jejich výběru a zavádění do kmenové praxe. Hlavně: Obřady i spiritualita se nesmí stát novým náboženstvím!

Nezapomínejme, že mnohé zdůrazňování spirituality, zejména cizokrajní se stalo módním. Uvolnění, meditace jsou možné bez okázalosti, obřadnosti, jak již bylo v Hlasateli několikrát uvedeno. O významu rituálů v životě člověka, zejména v dětském věku byla již také řeč, včetně doporučené literatury.

Malebnost, rituály, spiritualita, transcendece mají i ve vudkrafterské výchově své místo, při výběru a podání je nutná pečlivá úvaha o jejich vhodnosti, k věku a zejména k celkovému zaměření i zájmům usměrňované mládeže.

Rovněž se přimlouvám za úvahu nad některými používanými názvy, převzatými od Setona, které však mají v americké angličtině trochu jiný význam, než-li v češtině, anebo jejich používání u nás mělo úplně jiný historický kontext. Zbytečně to zavání sektářstvím. Proč bychom měli mít Velkou, či Rudou lož, když skutečný stav a náplň lépe vystihne např. Rada (Družina) starších, Hledači nových cest, Rada Ohnivců a pod.

Jiří Pacl – Migisi



THUNDERBIRD CAMP

Tradice táboření na Hřmící řece pokračuje

Tradiční tábořiště vudkrafterů ve Waldenu našlo po 2.světové válce nový protějšek. Brněnský kmen Ohně začal tábořit u řeky Belá, pod skupinou několika hájoven, která byla nazvána Podbanské. V tom čase bylo Podbanské přístupné pouze pěšky, při trošce štěstí nákladním autem, svázejícím kalamitní dřevo z Tiché a Kôprové doliny, zřídka kdy povozem, když sedláci z Pribyliny, vzdálené 12 km, jeli pro seno na louky kolem Belé. Ta ovšem dostala nové jméno, Hřmící řeka, co se ukázalo oprávněným, když za povodně v roce 1948 nejen hřměla, ale odnesla všechny dřevěné mosty mezi Podbanským a Liptovským Hrádkom, které na ní byly od roku 1925. Odžibvejci a kmen Ohně se v čase táborů vzájemně navštěvovali. Za totality se na Hřmící řece tábořilo dále, ale pouze občas a v malých skupinkách. Ale záhy štafetu převzali další, jak uvádí následující vzpomínka bratra Lišky.

Od pětáctátého výročí trvání našeho tábora na Hřmící řece v roce 1996 uplynulo deset let. Za tu dobu se mnohé změnilo, v samotné přírodě i na nás samotných.

Okolní stromy zase o něco povyroستly, protější ostrov je stále více nedostupnější. Hřmící řeka našťestí po všech jarních povodních z tajícího sněhu i po letních bouřkách v horách za všechna ta léta našeho táboření nikdy nevystoupila z břehů a tak naše tábořiště vždycky bylo v suchu.

Počet táborníků se rovněž změnil, jak z důvodů profesních, osobních i zdravotních, a tak na louce v posledních letech stojí už jen 10 teepee : 2 pražské skupiny, zbývajících 8 slovenských bratrů. Ti mají na starosti celou organizaci tábora, ohlášení na MÚ, dopravu tyčí a potřebných táborových věcí, včetně posečení louky.

Ze zdravotních důvodů přestal tábořit zakladatel košické skupiny Wabi a stejně pak i Mangi z Prahy.

Zmenšila se i skupina dětí, dospěly a většina studuje na vysokých školách a tak se objevuje na táboře pouze na několik dní podle svého volna.

Díky veterináři Kiskovi, nás poslední roky pravidelně navštěvuje chovatel huculských koní a tak zpestřuje náš táborový program o westernové ježdění.

Kiskův bratr Sunge, rovněž veterinář, se stal členem country kapely PRAMENE, a tak na loňském táboře uspořádal její vystoupení. Tato slovenská country kapela hraje pouze český repertoár a to s velkým úspěchem i na solidní úrovni.

Šéf košické záchranné služby Lali, znalec a ochranář orlů, zakoupil na východě Slovenska vesnickou chalupu, aby mohl lépe a častěji své svěřence pozorovat a stále tak doplňovat svoji dokumentaci o další poznatky ze života skalních orlů.

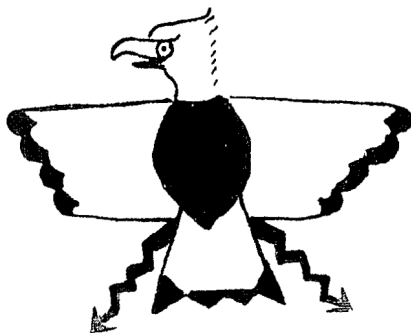
O duševní rovnováhu všech táborníků pečuje s pečlivostí sobě vlastní psycholog Zolík, který ordinuje dávky humoru a pohody od časných hodin ranních až do času večerní písně.

V loni a předloni nám místní urbář připravil menší překvapení, když část naší louky použil pro deponii vytěžených kmenů a my jsme se museli co se týká místa poněkud uskrovnit. Táborový život to však nijak nenarušilo. Táborové ohně plály venku i v týpích a vzájemné porozumění všech, ochota naslouchat druhým a v případě nutnosti i pomoci, zaručují vzájemnou sounáležitost.

Že nad námi drží ochranou ruku Manitů jsme věděli již dříve a se to projevilo mnohonásobně, když listopadová větrná smršť v roce 2004 smetla lesní porost Vysokých Tater od Podbanského až po Vyšné Hágy a našemu táboru se vyhnula a ten zůstal neporušen. V létě 2005 stálo na něm dokonce o jedno teepee více.

V závěru loňského roku při vzájemném přání všeho nejlepšího zazněla přednostně mezi námi jedna zásadní myšlenka a to ta, abychom se letos znova sešli ve zdraví a v plném počtu v tolerantním táborovém kruhu THUNDERBIRD CAMPU.

LIŠKA



ISLÁM

Úvod

Islám je náboženství, které uznává jediného Boha (podobně jako židovství a křesťanství), Boží zjevení a proroctví (na rozdíl od náboženství moudrosti a věčného světového řádu v jv. Asii - hinduismus, buddhismus, taoismus, konfucianismus). Islám nemá svaté, zakazuje zobrazování živých bytostí, uznává nebe a peklo (ale nikoli očistec), právo (šaría) podléhá náboženství (za krádež useknutá ruka), nemá kastu kněží a mnichů (mulla je moudrý muž, imám vede modlitbu, muezin svolává k modlitbě, ulamá je islámský učenec, ajatolláh = znamená Alláhovo – nejvyšší titul u šiítů), připouští polygamii, žena má velmi omezená práva, musí nosit závoj, na veřejnosti jí musí doprovázet muž z příbuzenstva, žena nesmí pracovat mimo svou domácnost). Islám zakazuje alkohol a vepřové maso. Slovo islám souvisí s arabským „salám“ (= mír), muslim je člověk odevzdaný do míru božího, islámijún je islamista (fundamentalista). Arabský pozdrav Salám alajkum (mír vám) má obdobu v hebrejském Šalom alejchem. Alláh je jediný Bůh (Al je člen neurčitý, slovo Alláh souvisí s hebrejským Elohím=Bůh). Křesťanství, jež uznává Svátou trojici, označují muslimové jako mnohobožství.

Ortodoxní muslim rozděluje svět na „dar al islám“ (dům islámu, islámské země a „dar al harb (dům války, ostatní země). Islám lze šířit „džihádem“ (svatou válkou., bojovník džihádu je mudžahíd). Džihád vyhláší náboženská autorita. Může se realizovat mečem (padlý mudžahíd přijde do ráje), srdcem (osobní zbožností), jazykem (misijní činností, přesvědčováním), nebo rukou (charitativní činností).

Muslim je ten kdo věří:

1/ Bůh je veliký. Není boha kromě Alláha,

2/ že Mohamed je jeho prorokem (arabsky 1) a 2): „Alláhu akbar, la Illáh il Alláh, wa Muhammadu rasúl Illáhi“),

3/ modlí se 5x za den,

4/ dává almužny chudým (např.čtyřicetinu svých příjmů),

5/ dodržuje v měsíci ramadánu půst (od slunce východu do slunce západu),

6/ nejméně jednou vykoná pout' do Mekky (nazývá se hadždž, kdo byl v Mekce je hadži)., jestliže je chudý, nebo nemocný nemusí pout' vykonat.

Vznik a vývoj islámu

Prorok Muhammad (Nadmíru velebný), narozený v Mekce asi 570, se svým strýcem cestoval za obchodem do Palestiny a Sýrie, kde přišel do styku s židovstvím (zvl. s talmudem) a křesťanstvím. Alláh mu v letech 610 až 632 prostřednictvím archanděla Gabriela (arabsky Džibríl) vnukl text Koránu (qur'án=čtení) o 114 súrách (kapitolách) v rozsahu 500 stran (v českém překladu). Tato svatá kniha islámu obsahuje zákazy a příkazy, jež vedou k cestě do ráje a chrání před cestou do pekla. Korán byl sepsán vrstevníky Prorokovými 18 let po jeho smrti (632) podle toho co si pamatovali (mnozí uměli celý Korán zpaměti, i dnes jsou tací). Tím, že Mohamed navázal na Abraháma (prvního Proroka, odpůrce idolů), postavil své učení před židovství a ovšem i křesťanství, neboť tato náboženství začínají až Mojžíšem a Ježíšem.

Obyvatelé Mekky, kde Mohamed začal hlásat asi v roce 610 islám, neměli pro nové učení pochopení, zůstali i nadále pohany, proto Mohamed odešel v roce 622 do Jathribu (= hidžra – zpretrhání kmenových svazků, začátek počítání islámského letopočtu), kde získal mnoho, následovníků, zvláště chudých Arabů a otroků (město bylo přejmenováno na Madínatu n'Nábi = = Město Prorokovo, krátce Medína). V roce 630 Mohamed dobyl Mekku a učinil ji středem islámu a cílem poutí, modliteb (modlící se muslimové v celém světě se obracejí čelem k Mekce), obětování zvířat v ramadámu a uctívání černého kamene asi 30 cm v průměru (meteoritu) ve svatyni Ka'aba.

Velké sucho v Arábii v 7. století a bojovná povaha islámu (džihád mečem) vedly k obsazení vojsky islámu Mezopotámie, Iránu, Arménie, Sýrie, Palestíny, Egypta a severní Afriky. V roce 711 se muslimové vyloďili na Iberském poloostrově a téměř celý ho za 7 let dobyli (rekonquista křesťanských vojsk trvala 700 let – do 1492). Dalšímu postupu islámu do franské říše a do jz. Evropy zabránil v roce 732 Karel Martell v bitvě u Poitiers asi 400 km severně od Pyrenejí.

Později dobyli muslimové (Turci) Malou Asii na Byzanci (10. a 11. století), v roce 1389 zvítězili na Kosově poli nad Srby, dobyli v roce 1453 Cařihrad (nyní Istanbul), čímž zanikla Byzantská říše, v 15. století obsadili většinu Balkánského poloostrova (Mehmed II.), 1521 Bělehrad, 1526 porazili u Moháče česko-uherské vojsko Ludvíka Jagellonského, 1529 vpadli na Slovensko a do Rakouska, ale byli poprvé poraženi u Vídně (1529), dobyli Budín (1541), po roce 1550 obsadili asi na 150 let

jižní Slovensko, 1683 podruhé obléhali Vídeň a byli poraženi voleným polským králem Janem III. Sobieskim. Od té doby vliv Turků na Balkáně začal upadat.

Od 9. století je muslimská též Střední Asie. Islám přerušil na začátku středověku obchodní spojení Evropy s Orientem (hedvábí, koření, kadidlo, porcelán aj.). Spojení měly obnovit 4 Křížové výpravy (1095-1204) evropských rytířů do Svaté země. Jejich neúspěch nutil evropské země k hledání jiných cest do Orientu – okolo Afriky (Vasco de Gama 1498 do Indie a okolo zeměkoule (Kryštof Kolumbus 1492 nikoli do Indie, ale do Ameriky).

V současné době je na světě 1,25 miliardy muslimů, tj. asi pětina obyvatel Země. Asi do roku 1500 byly země islámu – Turecko, Persie – na vyšší civilizační úrovni než evropské země. To se změnilo objevením Ameriky a vlivem mexického stříbra a peruánského zlata na rozvoj Evropy a na rozvoj renesance.

Od samého začátku se muslimové dělili na sunnity (vycházející z Koránu a ze sunny – zpráv o životě Mohamedově a jeho výročí), a na šiiity (ší'atu l' Áli = strana Áliho, potomci Mohamedova zetě, označováni jako praví chalífové, tj. hlavy islámu). Ti za hlavy islámu považují jen potomky Mohameda. Sunnité se dále časem rozdělili na wahabity (jsou to puritáni, žijí hlavně v Saudské Arábii), súfi (asketičtí mystikové, příp. tančící derviši, jsou od Maghrebu po Kavkaz a ahmadija (spojení islámu, křesťanství a hinduismu). Ší'ité se dělí do sekt zaiditů (podle Zaida, pravnuka Áliho), ismailitů od 8. století), imamitů (od 10. stol., Persie), druzů (od 13. stol.), bábistů (od 1844), baháistů (od 1863). Některé z těchto sekt jsou bojovné, zvl. sekty ší'itské.

Muslimové (naštěstí jen někteří) hlásají návrat do zemí, kde kdysi byli (Španělsko, Francie, Maďarsko, Rakousko, jižní Slovensko, Balkán).

Přínos islámu světu

Ve středověku byl Bagdád za chalífy Haruna al Rašída (763-809) střediskem vědy. V Domě moudrosti se překládali starověcí filosofové z řečtiny do arabštiny., o 300 let později se v Toledu za vlády Alfonsů VI. až X. překládali z arabštiny do latiny a španělštiny. Tím byla pro Evropu vrcholného středověku zachráněna díla, která v Evropě po pádu Římské říše byla křesťany ničena jako pohanská.

Cordoba v době chalífátu byla v 10. a 11. století centrem vědy a kultury v Evropě. Toledo ve 12. a 13. stol. bylo příkladem náboženské tolerance (v dnešní synagoze del Transito se po dnech střídaly islámské, židovské, a křesťanské bohoslužby. Důležitý byl přínos vědě islámských učenců Ibn Siná (Avicena), Ibn Ružda (Averroes), Džábira ze Sevilly a dalších. Proti bojovným islámským sektám stojí např. šajch Mahmúd Šaltút Egypt (1893 – 1963), který říká: Bůh pověřil člověka, aby konal dobro a odhaloval zlo, ne aby bojoval.

Vznik Koránu

Mohamed pravděpodobně těžko nesl kmenovou roztržičnost a pohanství Arabů, jež neposkytovaly takové možnosti politického vlivu, jako obě monoteistická náboženství, s kterými se setkával při obchodních cestách svého strýce Abu Zálíba do Palestiny a Sýrie. Arabové na Arabském poloostrově měli tehdy rodovou a kmenovou organizaci a stěží – takto rozdělení- mohli odolávat vlivu Byzance a Persie. V Arábii platil zákon krevní msty, a to nikoli k potrestání jedině viníka (to zavedl až Korán), ale kohokoli z viníkova rodu. To velmi oslabovalo potenciál Arabů vůči jednotně vystupujícím Židům a křesťanům. To nemohla vyrovnat ani polygamie běžná v Arábii před Mohamedem i po něm.

Bylo zřejmé, že monoteistické náboženství Arabů by posílilo jejich pozici. Sjednocujícím činitelem všech Arabů se mohla stát pouze svatá kniha vycházející z přísného monoteizmu. Taková svatá kniha – Korán- vznikla v letech 610 – 632 v mnoha Mohamedových viděních ve stavu tranze a extaze, nejdříve v Mekce (ve třech obdobích) a pak Medině (622-632). Názvy jednotlivých súr (kapitol – celkem 144) mají jen málokdy vztah k obsahu sóry. V záhlaví každé sóry je „basmala“ (bi smi“lláhi, ar“rahím= ve jménu Boha milosrdného, slitovného), a záhadná písmena ALM, ALR, TH atd., jejichž význam a výklad je nejasný.

Korán obsahuje především zákazy a příkazy jak jít životem po pravé cestě vedoucí do ráje.

Zpočátku znali Korán z paměti spolubojovníci Mohamedovi. Teprve po jeho smrti pověřil nejdříve chalífa Abu Bakr v roce 633 Mohamedova sekretáře Zajda idn Thábita prvním zapsáním Koránu. Ke konečné redakci tohoto znění Koránu a dalších čtyř znění (ze Sýrie, Kúfy, Basry a Homsu) došlo za chalífy Uthmána (651-656). Toto znění Koránu trvá dodnes. Je označováno jako Vulgata a je považováno za kanonické. Ve Vulgátě jsou

nejdelší súry umístěny na začátek Koránu, nejkratší ke konci – bez ohledu na dobu vzniku a obsah súr. V 10. století se stalo ortodoxní doktrínou, že Korán je možno číst sedmi „kanonickými čteními“ Uthmálského Koránu. V posledních stoletích se prosazuje čtení podle kúfského znalce Koránu Asima (zemřel 744) podle záznamu, který pořídil jeho žák Hafse (zemřel 805). O tento text se opírá oficiální egyptské vydání z roku 1923 (1342 hidžry), schválené univerzitou Al Azhar v Káhiře. Proti Uthmánské redakci Koránu se stavějí šiíté, protože v textu není zmínka o Alím. Evropští badatelé od 1840 stanovili více méně chronologický sled súr v jednotlivých obdobích (tři z Mekky, jedno z Medíny).

Morální kodex Koránu

Súra 17. Noční cesta, Verše 23-41 :

Nemějte boha kromě Boha

Ctěte rodiče

Dávejte almužny

Buďte laskaví k rodině a příbuzným

Nezabíjejte děti (dcery) z obavy před zchudnutím

Nedopouštějte se cizoložství

Nezabíjejte neoprávněně, leda podle práva

Dávejte správné míry a váhy

Nedotýkejte se jmění sirotků

Dodržujte smlouvy

Nechod'te pyšně po zemi

Nepodezřívajte bez důvodu.

Později je v Koránu zdůrazněna čestnost, upřímnost, odpor k pokrytectví, a lakotě, lichva je zakázána.

V Koránu není: zmínka o lásce k bližnímu, o soucítu, o zákazu vydávat křivé svědectví, o zneužití jména Hospodinova (Alláhova), o svěcení dne Hospodinova (Alláhova) – v islámu se týká pátku. Není výslovný příkaz „nepokradeš“ a výslovný zákaz „nebudeš toužit po majetku bližního. Není obdoba Ježíšova výroku „Mně patří pomsta“ (Římanům 12:19), jehož dodržování by omezilo krevní mstu.

Předurčení je např. v sůře 81 Svinutí, verše 28-29: ... těm z vás, kdo přejí si po stezce přímé jít, však přát si toho nebudete, pokud Bůh, Pán lidstva veškerého, nebude chtít!

Závislost Koránu na židovství a křesťanství

Učení o andělech a satanech má svůj původ v obou starších monoteistických náboženstvích, možná i učení o posledním soudu. Výraz pro peklo – džahannan – se dostalo do arabštiny z hebrejštiny (gé-hinnóm), ráj je džannat (= zahrada), nebo ʿAdn (=Eden) nebo firdaus (z řeckého paradeisos).

Korán líčí rajske slasti vína, jež podávají krásní chlapi, a mladých dívek (húr). Podobný popis ráje je u Efraima Sýrského (východní křesťanství, 8./9. stol.). V pozdějších částech Koránu hurisky mizí a jsou nahrazeny „čistými manželkami“ (pozemskými).

Korán říká, že v ráji nebude žádné prázdne tlachání, kterého si muslimové užili dost za pomalého běhu života ve svém světě.

Biblické a jiné příběhy v Koránu. Mohamed měl určité vágní znalosti příběhů o Noemovi (původně v sumerském eposu o Gilgamešovi se jmenoval Uta-napištim., epos se objevuje v Babylonu, ve Starém zákoně – Genesis 7:17-24, v kultuře Řecka, Říma, v křesťanství, a v islámu), o Lotovi a Sodomě i Gomoře, o faraónovi a Mojžíšovi (v dialozích Koránu není jasné kdo z obou hovoří, podobně i v dialozích mezi Mojžíšem a Bohem), dále v Koránu je řeč o Abrahámovi (Ibrahimovi), Davidovi, Šalamounovi, Saulu a Goliášovi, Eliášovi, Elišovi, Jobovi, Jonášovi a velké rybě, o Josefovi a jeho brátrích (súra 12).

Z Nového zákona převzal Mohamed části příběhů o Ježíšovi, o Janu Křtiteli, o Zachariášovi, a vyprávění o početí Marie (súra 19), podobenství o moudré a pošetilé panně (súra 57). Svatou Trojicí rozumí Korán též Marii (súra 5:116 „Pravil Bůh: Ježíši, synu Marie, zdaž jsi to ty, kdo řekl lidem „Vezměte si mne a matku mou jako dvě božstva vedle Boha? (rozumí se Boha otce)“. Dále jsou v Koránu zmínky o Alexandru Velikém, o rabínských legendách, o legendě o sedmi spáčích efezských (vše v sůře 18).

V evangeliu svatého Jana oznamuje Ježíš, že pošle posla (v řečtině „paraklétos“ – přímlovce, těšitel). Muslimové to mylně čtou jako „periklytos“ – chválený, slavný, do arabštiny přeloženo jako Muhammad – Nadmíru velebný). Tím se Korán snaží dokázat, že Muhammadovo

narození bylo ohlášeno 500 let předem v evangeliu (podobně je tomu možná s ohlášením narození Ježíše v proroctví Izajáše ve Starém zákoně).

Zajímavosti Koránu

Korán neříká nic o tom, co se děje s lidmi mezi smrtí a zmrtvýchvstáním, jen že jsou na onom světě (achira). Islám říká, že Židé a křesťani svá svatá písma překroutili a zfalšovali. Původní znění bylo totožné s „matkou knih“ (? odtud formulace „matka bitev“ Saddáma Husajna 1991 ?), jež je na nebi pro všechna tři monoteistická náboženství a tudíž je totožná s Koránem.

Překlad Koránu i jeho význam v arabštině není jednoznačný. „Umm“ = matka, ale také hlava, lebka, mozek, metaforicky: příbytek, útočiště, pobyt, původ, základ. Hawíja = propast, hlubina, peklo., sloveso „hawíja“ = padnout, zřítit se, zahynout, být bezdětný.

To naznačuje, že Korán se může skutečně číst sedmi (kánonickými) způsoby! Kromě toho je v Koránu mnoho narážek na neznámé situace. Bez důkladných vysvětlivek (jako např. v Hrbkové překladu Koránu) bude každý překlad Koránu nedokonalý a těžko srozumitelný. Komentář ke Koránu al Tabarího (zemřel 928) má třicet svazků.

Často nevíme, zda se zájmeno vztahuje na Boha, Korán, nebo Mohameda, ne vždy je zřejmé zda Korán hovoří o minulosti nebo budoucnosti.

Někdy chtěl Mohamed dodatečně zařadit verš vnuknutý později. Řekl tajemníkovi: „Dej verš do súry, kde se hovoří o krávi (ani neřekl mezi které dva verše., to udělal tajemník podle svého.

Súra 24 Světlo, verš 60/61 : slova „ pro slepého ani chromého ani nemocného“ sem nepatří, jsou vsuvkou, která se sem dostala z 48:17 omylem.

Súra 22, verše 1-24, připomínají stylem i obsahem súry z 3. mekkánského období, jsou ale přizpůsobeny dodatečně medínské situaci.

Súra 42, verše 36/37-37/38. „Rada“ nejbližších druhů Mohamedových rozhodne o jeho nástupci. Na tomto verši zakládají modernisté své tvrzení, že již Korán doporučuje parlamentní systém.

Súra 18, verš 59 : jsou sloučeny příběhy Gilgameše, Alexandra Velikého a proroka Eliáše.

Súra 11, verš 44/46 : Mohamed myslel, že Noe žil v Arábii, a že archa přistála po potopě ne na Araratu (podle Starého zákona), ale na hoře Al Džudí v sev.Arábii.

Súra 7, verš 38/40 : Velbloud uchem jehly (Nový zákon, Matouš 19:24, Lukáš 18:25, Marek 10:25). V řeckém textu není kamelot (velbloud), ale kamilos (lano). Arabština v Koránu zopakovala tento omyl: džamal (velbloud), džumal (lano).

Literatura

Korán. Z arabského originálu z r.1923 přeložil Ivan Hrbek (1972). Kniha obsahuje též dějiny Arabů a islámu, vysvětlivky, komentáře, etymologické úvahy, srovnáním znění ze 7. století – (Vulgáty) s pořadím súr podle Uthmánské redakce se zněním podle pořadí vzniku súr. Vydal Odeon 1991 Delcambrová A., M. (1996): Muhammad – slovo Alláhovo. Slovart, Bratislava

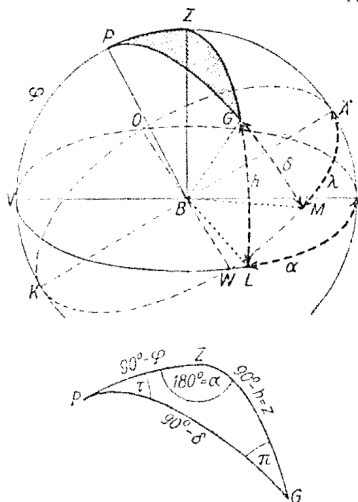
Kropáček . L. (1993): Duchovní cesty islámu. – Praha

Mendel M. (1994): Islámská výzva. Atlantis, Brno

Pavlincová H. a kol. (1994): Slovník monoteistických náboženství. Mladá fronta, Praha (islám str. 37-469)

Podle kurzu islámských reálií Prof.Dr. Karla Petráčka a PhDr. Ivana Hrbka v roce 1958. uvedené literatury a krátkodobých pobytů v islámských zemích (Turecko, Irák, Egypt, Guinea, sev. Ghana, sev. Nigerie) sestavil v říjnu-listopadu 2001

RNDr. M.Kužvart st.



METEOR

Kdyby se mne někdo zeptal, zdali pravidelně poslouchám některý rozhlasový pořad, odpovím mu, že takový je jen jeden, a že je to Meteor. Pokud mohu, každou sobotu krátce po osmé hodině si ho pustím ze stanice Praha. Na následující hodinku se vždy těším. Málokdy vynechám. Dokonce – jsem-li na cestě – nosím proto transistor. Někdy mne program zaujme natolik, že si jej natočím na pásek.

To vysílání poslouchám od nepaměti., myslím, že už mu bylo dávno třicet let. Myslím si, že mezi námi je asi málokdo, kdo by o Meteoru nevěděl, a kdo by ho aspoň občas neposlouchal. Takže se za další řádky omlouvám těm, kteří si ho oblíbili a patří k jeho posluchačům stejně jako já.

Pořad, který si říká populárně vědecký magazín, vždycky začíná týmiž slovy, a ta zní : *Meteor, pořad pro ty, kteří mají přemýšlivý vztah k přírodě, k vesmíru a lidem, pořad pro mladé všech generací.*

Následuje výběr zajímavostí z přírodních věd a techniky. Bývá jich až deset. Jsou to čtené zprávy, autorská čtení a výjimečně i dramatizovaná četba., zvláště závažné a populární vstupy se vysílají na pokračování. Autoři i účinkující se snaží podávat výklad srozumitelně i tehdy, pokud se zabývá obtížnějším předmětem, a většinou se jim to daří. Příspěvky často nemají daleko k formě, která se někdy označuje obtížně přeložitelným slovem *digest*, a která bývá šťastným *výběrem* novějších poznatků z většiny významných oborů. Nejčastěji si přijdou na své zájemci o nebeská tělesa, ptactvo a zdraví. Pravidelnou rubrikou je reprodukce zvukového záznamu hlasů zvířat, většinou s komentářem.

Pravidelní posluchači ocení připomenutí veřejných přednášek, které mohou vyslechnout v následujících dnech v budově Akademie věd v Praze, a dalších popularizačních relací, zařazených na program televize a rozhlasu.

Jeden z příspěvků sobotního Meteoru současně vychází tiskem v tzv. vědecké příloze sobotního vydání Lidových novin, jiný v týdeníku Rozhlas, ten dokonce s týdenním předstihem. Kdo by sobotní Meteor zmeškal, nemusí o jeho poslech přijít., může si počkat na půlnoc mezi následující nedělí a pondělkem, kdy se celý pořad opakuje. Také si může (za týden) přečíst plné znění pořadu na internetových stránkách Českého rozhlasu.

Odvysílané pořady (od konce března roku 2005) si můžete poslechnout i v nové službě pro posluchače, tedy v Rádiu na přání. (Stačí kliknout na uvedený titulek *Rádía na přání*). Pořad Meteor najdete na speciálních stránkách věnovaných vědě a technice: www.rozhlas.cz/vyde/pořad.

* Podobné pořady jsou *Periskop* na Praze s podtitulkem *Dobrodružství poznávání* (začíná v neděli v 10:05, na Radiožurnálu *Satelit* s přehledem technických novinek (v neděli ve 20:35) a na Praze *Odysea* neboli zajímavosti ze světa přírody a historie (v úterý v 17:30). Protějškem těchto relací v České televizi je *Popularis* v úterý v 16:40, *Prizma* ve středu v 16:40 a *Dobrodružství vědy a techniky* v pátek v 16:00. Vysílací časy se občas mění.

Alan

OSM PRAVIDEL VEDENÍ DIALOGU

Vedení skutečně věcného a účinného dialogu vyžaduje od všech jednajících účastníků dodržování určitých zásad. Zapamatuj si je a snaž se je dodržet.

1/ Tvůj oponent není nepřítelem, ale partnerem při hledání pravdy. Cílem vši diskuse je dopátrat se pravdy, nikoliv intelektuální soutěž. Účast v dialogu předpokládá trojí úctu : k pravdě, ke druhému a k sobě samému.

2/ Snaž se porozumět svému oponentu: Nepochopíš-li správně názor oponenta, nemůžeš jeho tvrzení ani vyvrátit ani uznat. Zformuluj si sám jeho námítky, aby bylo jasné, jak jsi pochopil jeho tvrzení.

3/ Tvrzení bez věcných důkazů nevydávej za argument: V takovém případě jde pouze o tvoje mínění a oponent mu nemusí přiznat váhu argumentu.

4/ Neutíkej od tématu, buď věcný : Nevyhýbej se nepříjemným otázkám nebo argumentům tím, že svedeš diskusi jinam. Nezabíhej do zbytečných podrobností.

5/ Nesnaž se mít za každou cenu poslední slovo: Množství slov nenahradí chybějící argument. Umlčet oponenta nelze ani vyvrácením jeho argumentů, ani popřením jeho myšlenek.

6/ Nesnižuj důstojnost oponenta: Kdo napadá oponenta, anebo zesměšňuje ztrácí morální právo účastnit se dialogu.

7/ Nezapomínej, že dialog vyžaduje kázeň : Nakonec rozumem, nikoliv emocemi formulujeme svá tvrzení a své úsudky. Kdo není schopen své city a vášně ovládnout a kdo není schopen srozumitelně a klidně vyjádřit svůj názor, nemůže vést věcný a rozumný dialog.

8/ Nezaměňuj dialog s monologem : Všichni účastníci mají stejné právo se vyjádřit. Ohleduplnost k oponentům lze vyjádřit věcností a stručností.

Zdroj: Učební text LŠ OS 1999 „O komunikaci mezi lidmi“ , J.Pešková

„ Nejobyčejnější keře“

Přidáme-li k botanickému rodovému jménu slovo „obecný“, zpravidla to vyjadřuje, že rostlina je hodně rozšířená, všeobecně známá.

Když jsem kdysi prohlížel výkazy výboru pro pocty o udělených orlích pérech za znalost přírody, bylo zřejmé, že pokud jde o dřeviny, tak se jednoznačnému zájmu těšily stromy, keře zůstávaly v pořadí hodně daleko. Vcelku je to pochopitelné, není potřebné se o tom rozpísat.

Mezi keře, které jsou dobře známé, nejen vudkrafterům, patří ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*) a zimolez obecný (*Lonicera xylosteum*). První jméno již prozrazuje hlavní důvody pojmenování keře. V přírodě byl hojný, bohatá úroda jeho plodů – černých kuliček – natolik lákala ptactvo, že to prostě nebylo možné přehlédnout. I jeho omamně vonící hrozny květů, neušly pozornosti.

Název zimolez obecný se možná zdá trochu divným., ale podobně jako u předešlého druhu, jeho lesklé, nápadně červené dvojice bobulí na jedné stopce ptactvo vyhledává. Protože plody vydrží na stopkách hodně dlouho – tedy „lezou“ do zimy – lid dal také tomuto keři výstižné pojmenování. Dříve byly oba keře neodmyslitelnou součástí habrových a dubových lesů, zejména na pahorkatinách., v bučinách Východních Karpat jsme zimolezy nacházeli až v nadmořských výškách kolem 1200 metrů. V současnosti jsou tyto keře ještě poměrně hojné jako podrost v chráněných lesích (vodohospodářské lesy, tzv. lesní anebo přírodní parky, rezervace a jiná chráněná území)., v „plantážích dřeva“, jakými je většina našich lesů mizí, zejména používáním těžké mechanizace při těžbě.

Oba keře dorůstají do výšek 2 – 3 metry, zimolez i výše, takže spodní část kmene má již „využitelný“ průměr. Ptačí zob má velmi tvrdé dřevo a proto ho naši předkové nejen využívali, ale také vysazovali, zejména když zjistili, že keře se dají řízkovat a také mají hodně kořenových výhonků, kterými se rovněž dobře množí. Z dřeva ptačího zobu si dělali oblouky (později jen rovné lišty) na hrábě k senům, a samozřejmě do oblouků, nebo lišt zastrkali kolíky, neboli zuby. Krovky, konstrukce starých dřevěných kostelů byly spojovány kolíky z ptačího zobu, hřebíky je nahradily hodně později. Podobně sloužilo také dřevo zimolezu, ale pro svojí „barvu a kresbu“ bylo více využíváno na soustružnické práce, a ještě častěji se z něho zhotovovaly „cigaretové špičky“.

V současnosti zahlédneme oba keře nejspíše v parcích, zahradách, na svazích kolem komunikací. Ptačí zob je hodně používán na tzv. živé ploty (zejména jeho vždyzelená odrůda, s pěknými listy, odolnými i vůči tuhým mrazům), protože dobře zakořeňuje, rychle roste i v hustém zápoji, který se snadno tvaruje sestřihem. Náklady spojené s tvorbou živých plotů jsou podstatně nižší než-li při použití jiných dřevin.

Migisi



**Seznam témat, přednášek, pow-wow na schůzích kmene Wahpeton
v roce 2005**

Leden	Toulky Mexikem (Diapásmo)	Sýc
Únor	Zajímavosti o hraničním opevnění Čech a Moravy v 30. letech min.stol.	M.Štěpán
Březen	Výskyt zlatonosných rud, v Čechách a na Slovensku, zajímavosti o těžbě, dvě nejnovější knižní monografie.	Hehun
Duben	Ukázka sbírky skautských a wood- crafterských odznaků.	
Květen	Nové poznatky o vyčerpávání přír. zdrojů, současný stav není krizí.	Migisi
Červen	Současnost ve skautském hnutí, způsoby výchovného působení, zejména s ohledem na dospívající	br. Jech
Září	Pilotní diskuse dvou protichůdných názorových skupin; témy : Spojení skautingu a vudkraftu do jedné organizace	br. Jech
Říjen	Toulky Islandem (Diapásmo)	Sýc
Listopad	Pohled na kolísání průtoků v řece Belá na podkladě 100 leté řady údajů	Migisi
Prosinec	Rozvodí řek, vytyčování v přírodě, na povrchu i pod povrchem, mapy rozvodí.	Čáp

HLASATEL – občasník, vydávaný kmenem LLM Wahpeton v Praze.
Určeno pro vnitřní potřebu a pro zájemce z jiných kmenů LLM.
Za obsah článku odpovídá autor. Texty nejsou jazykově upravovány.
Kontaktní adresa: Milouš Stárek, Jungmannova 22 110 00 Praha 1
Telefon: mobil – 724 077 866 byt – 224 946 908



Patricia M. Williams